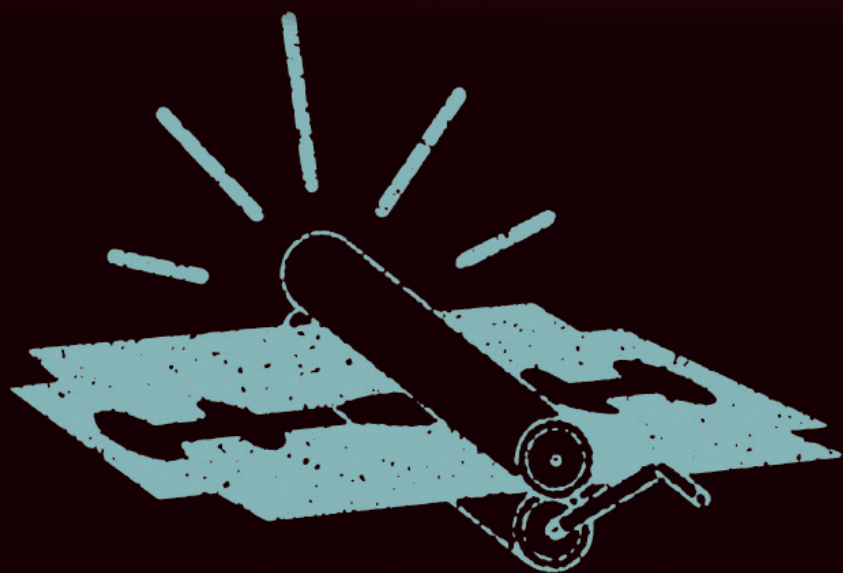

mladá fronta

vita nuova

bohúmil

hrabal

Bohumil Hrabal

Vita nuova
(kartinky)

Mladá fronta

*Věnováno mému příteli Karlovi Maryskovi
který více než čtyřicet let tiskne každý rok
jeden samizdat který rozesílá svým přátelům
a tedy je championem krytých dvorců
jedničkou a mistrem světa*

*Co má viset to se neutopí
byť i voda přes šibenici běžela
Lidová říkanka*

*Básnění je aspektem myšlení
krása je aspektem pravdy
Martin Heidegger*

Nedaleko Innsbrucku je zámek Ambras kam Habsburkové svázeli všechny kuriozity světa tady v jednom pokoji jsem uviděl desítky žerdí a z nich tryskající selská práva psaná na pergamenových prouzcích ty proužky byly kruhem staženy na konci těch tyčí jak cepy jak fábory vlající volně ze selských krojů jak žíně z koňských dlouhých ocasů Každým pohnutím a zatřepáním se ty texty selských práv propojovaly a mísily a tak vznikaly miliony větných kombinací miliony slovních variací jejichž základ byla abeceda obsahující pouhých několik desítek písmenek Když jsem tak tady stál a zíral na ten pokoj plný letristických kombinatorik pochopil jsem proč dadaisté byli tak vzrušeni když rozstříhali noviny a vysypali do klobouku ta rozstříhaná slova a pak je vytahovali a díky náhodě je opisovali v podivuhodné texty...

Ted' když jsem dopsal Vita nuova text který jsem psal v proudu dlouhého nadechnutí a vydechnutí uvědomil jsem si podstatu diagonálního čtení uvědomil jsem si že k šikmé sondě stránkami oči ani duch nepotřebují interpunkce uvědomil jsem si že nejen já ale statisíce čtenářů novin a dlouhých románů že už umíme rychle obracet stránku za stránkou jen jakýmsi zadržovaným pádem očí se bdělý duch zastaví jen tam kde vyšší signální soustava řekne že tady je něco co je hodno čtenářovy pozornosti že tady lze číst maličkou chvíli horizontálně... a pak zase pokračovat v diagonálním čtení Já jsem si dovilil ten luxus nikoliv jako Joyce který jitřní monolog paní Molly Bloomové napsal bez interpunkce jakousi Schlummerlied vnitřní monolog který tak jako Země Gea nezná a nepotřebuje znát ani interpunkci ani gramatiku... já jsem si dovilil ten luxus diagonálního čtení apriori protože tou samou metodou jsem četl ve své minulosti když jsem z ní vybíral zasuté obrazy mého života které jsem hovorem převedl do jednodimenzionálních řádků Myslím že tou šikmou sondou do svého podvědomí a předprahového vědomí jsem postupoval tak jak pan Barrande který když

stavěl u Prahy železniční trať tak v šikmých vrstvách struktury skal v diagonálních vrstvách nacházel překvapující trilobity tak jako diagonálním čtením nachází čtenář otisk sama sebe...

Toto jaro bylo překrásné protože přišel k nám Vladimír přítel mého muže o kterém jsem slyšela tolik vyprávět byl to vysoký mladý muž docela vypadal jako by hrával basketbal nebo volejbal a když mne uviděl tak byl v rozpacích a říkal mi Mladá paní a hned se ptal mého muže Doktore půjdeme na procházku? A štrkneme si pak někde piva? a Pustí vás vaše paní? A můj muž řekl Co by mne nepustila Vladimírku vezmeme ji s sebou ať máme s sebou pěknou kočku A já jsem hned viděla že Vladimír tomu rád není že by raději šel s mým mužem sám ale já jsem si vzala kostýmek a deštník a ty moje botičky s vysokými kramflíčky a oblékala jsem se kryta otevřenými dveřmi skříně a můj muž s Vladimírem stáli na dvoře a Vladimír opatrně odlupoval otrískanou omítku pozorně ji bral do prstů a pak na dlaň a cosi vážně vykládal mému muži Tak tam stáli na dvoře a dívali se na vysokou zeď tu zeď kvůli které jsem nespala protože za ní byl výzkumný ústav ve kterém duněly nějaké těžké stroje jako by tam byla obrovská dentistická dílna ve které se navrtávaly gigantické stoličky tak bzučely ty stroje až drnčely hrníčky a sklínky na rečníčce nad kamny a někdy stoupal ten zvuk tak že zaléhaly uši a mosazná postel na maličkých kolečkách popojížděla ode zdi a já jsem si na tenhle zvuk ještě nezvykla a můj muž naopak býval nadšený tím řinčením skleniček a vstával i za noci a stál u zdi a s napřaženým uchem naslouchal a uhadoval co se to tak asi děje a když jsem jej posílala aby se tam šel podívat a aby si stěžoval bránil se To tak já přijdu o tajemství jak uvidím jak si vysvětlím co se to tam děje tak bude na to tata po tajemství A když jsem vyšla na dvůr tak ti dva tam pořád stáli a dívali se na tu ohromnou zeď na tu stěnu nejmíň deset metrů dlouhou a šest metrů vysokou a oba ti chlapi byli slavnostní a nemrkajícima očima se

dívali na už obnažené zdi na cihlu a můj muž položil prst napříč těch svých drzých rtů a dívali se dál a ano teď se utrhl zase kus omítky a padnul na starou kůlnu a zvedl se běžový mrak jako pudr a tak tak jsme ustoupili do otevřené prádelny a k prahu se sypala zvětralá omítka a Vladimír byl z toho dojatý k slzám a řekl Doktore ta celá stěna to je kinetická aktivní grafika kolem který jsem chodil půl roku když jsem tady bydlel a nevšimnul jsem si té nádhery doktore teď teprve vidím že já tou svojí grafikou mám klíč k banalitám kterým jedině já můžu dát metafyzický dopad A já jsem pokrčila rameny a stála jsem už na prvním schodu schůdků a poprvně jsem se podívala na tu velikou zeď a poprvně jsem ji uviděla tak jak o ní se slzami v očích hovořil Vladimír a můj muž stál vedle něj jako nějaký domkař jako strejček zatímco Vladimír tuhle chvíli byl krásným mladým mužem a to co říkal jej posvěcovalo stál a pořád držel na dlani kousek té omítky ne větší než byly hostie když jsem chodila k přijímání a jednou jsem vyplivla hostii do dlaně a odnesla jsem si ji v modlitební knize domů A potom jsme vešli na chodbu toho našeho hrozného baráku a Vladimír zase stál s mým mužem s vyvrácenýma hlavama a dívali se na strop docela zpuchřelý z kterého se odlepovala barva i s omítkou modrá barva a ten strop byl celý grošovaný puchýřky které se podobaly kuřím nožkám a modrounká omítka tiše přšela v lístkovém křupavém těstě drolila se a jako šmolka tu a tam se odlepovala od stropu a padala do tváří těch dvou mužských kteří mne pozvali na procházku a nemohli se odtrhnout od toho stropu který navíc byl docela vlhký a pára se srážela na žárovce a každou chvíli v kapce padala na vlhkou dlaždicemi zdobenou podlahu Jak v krápníkové jeskyni to tady bylo na té naší chodbě každý kdo sem vešel tak se otrásl chladem a proběhl tou chodbou už aby byl na ulici venku v teple nebo proběhl na náš dvoreček a prstoma si shazoval kousky modré a mokré malby která padala od stropu jako okvětní lístky z akátů které ten čas kvetly na dvoře židovské synagogy A když

jsme konečně vyšli z toho našeho baráku a ohřáli se ve slunci té naší ulice Vladimír byl jak tou běžovou zdí tak modrým stropem naší chodby hluboce dojatý a teprve teď jsem si všimnula že k nám přišel s aktovečkou kterou teď držel oběma rukama před sebou a já jsem to hned věděla že Vladimír má komplex z těch svých dlouhých paží a že tu aktovečku s sebou nosí jen proto že nevěděl si rady co s těma svýma rukama a usmála jsem se na něj a dívala jsem se znovu na tu jeho aktovečku a řekla jsem Ale to já znám já taky ráda nosím kabelku jen proto že si nevím rady co dělat s rukama a co si myslíte? Já nosím ty svoje deštníčky taky jen proto že nevím si rady kam dát ruce A Vladimír se na mne provinile usmál usmál se na mne jako provinilý kluk usmál se na mne a teď zase si nevěděl on rady co s tím svým úsměvem a já jsem byla ráda že jsem jej přečetla že taky tak trochu já jsem jedničkou která dovede číst A tuhle chvíli se mi rozsvítlo a díky Vladimírovi se mi ta naše hrozná chodba zjevila před očima jako kaplička v lese u studánky jako stropy některých kostelů kam střechou zatéká déšť a tající sních a kde se na klenbě objevují kapičky které odkapávají dolů zrovna tak jako prší omítka smíšená s barvou stropních fresek A tu chvíli když jsme už kráčeli podle Rokytky já jsem vztáhla ruku a dívala jsem se na ty svoje rukávy na kterých se třpytily tu a tam a přece tak viditelně odlípané kousky malby stropu té naší chodby kousky ne větší než nehty malíčku a když jsem zvedla oči když jsem musela zvednout oči viděla jsem že Vladimír se obrátil a chvíli se na mne díval a pak přikývnul a zase se provinile usmál protože jsme si na chvílku porozuměli zatímco můj muž tak jak mívál ve zvyku nás předbíhal a obracel se a zase se vracel jako lovecký pes jak ohař A tak jsme neustále se od sebe odtrhávali a zase se vraceli k sobě tak až jsme se sráželi a já jsem měla pocit že Vladimír a můj muž jsou dva malí kluci a já jsem jejich vychovatelka že Vladimír a můj muž jsou dva chovanci z Bohnic kteří na revers mi byli půjčeni na neděli abych je zase v osm hodin vrátila do ústavu

měla jsem dojem že jsem boubelatá Cilinka která vede na procházku dvě štěňátka tak jak jsem to četla v dětské knize Z Ledajáčka Ledaják Tak jak jsme kráčeli podle Rokytky oba ti mužští jak haranti sbíhali k potoku a všechno je tam zajímalo všechno co tam našli tak vytáhli na břeh přinesli k cestičce k mým nohám starý rozbitý kočárek z kterého crčela voda vynášeli mi k nohám hrnce a střepy z bahna toho hnusného potoka který ale oba ty mužské uváděl v nadšení všechno co tam našli všechno pro ně bylo senzací a ten starý deštník obrácený naruby zrovna tak jako kabát plný bahna zrovna tak jako promáčený slamník a matrace Jedině stará lenoška byla tak napitá bahnem a vodou že ji tam museli nechat stát jako by byla z kamene A pak nad Rokytkou šikmo se vznášel topol zasažený asi bleskem a Vladimír když jsem tam došla a když jsem se podívala na Vladimíra a zabodla jsem deštníček a vybočila do základní taneční pozice ten svůj červený střevíček Vladimír rozpráhl ruce a po tom šikmém kmeni stoupal vzhůru nad Rokytku a ještě dál a z té výšky se otočil a můj muž stál na břehu a ty jeho křivé nohy mu slušely a zacláněl si dlaní oči a vzhlížel na Vladimíra tak jako já a náš obdiv byl hnací silou A Vladimír jako provazochodec krácel ještě dál a tam našel tu svoji chvíli asi po které toužil a kterou očekával překročil místo na kmeni topolu který teď vahou Vladimírova těla se zvolna a pak rychle klonil k zemi tam na druhém břehu říčky a Vladimír než kmen těžce dopadl a zježil větve tak Vladimír seskočil z kmene a bledý a zsinálý se usmál na nás a pak po kmeni jako po lávce přeběhl k nám a zvedl svoji aktovčičku a vykračoval si to s námi a můj muž mlčel a já jsem viděla že hynul že byl zahanben Vladimírem protože můj muž ne že by to nebyl schopen vyběhnout na ten šikmý kmen byl toho schopen ale už ne teď možná že někdy kdysi že dneska už na tohle neměl a tak krácel a podlamovaly se mu kolena zatímco Vladimír krácel pyšný a křepký a nesl tu svoji kučeravou hlavu jako vítěz A pak už jsme opravdu kráčeli procházkou a vyšli na Okrouhlík a Vladimír z po-

raženého starého kmene seškrábal plíseň z kůry a já jsem řekla že tohle je kmen hrušky protože můj tatínek kupoval nejen vzácné dříví finských břízek a libanonských cedrů ale řekla jsem mužským aby si nemysleli že můj tatínek taky měl zaměstnance kteří kupovali z vesnických alejí všechny krásné kmeny hrušek a ořechů že můj tatínek už dopředu věděl na celé Moravě a už dával zálohu na kmeny ještě stojících ořechů a hrušek proto že můj tatínek byl radou ve Vídni i v Brně a byl odborník na všechno dříví ze kterého se dělá krásný nábytek To jsem řekla a Vladimír mi poděkoval a můj muž měl zvednutou bradu a byl na mě tu chvíli pyšný a Vladimír pokleknul a z aktovečky vytáhnul kartičku tuhého papíru a potom tubu lepidla a na tu kartinku přilepil úlomek té kůry z poražené hrušky a pak zvedl tu kartinku k mým očím jako otevřenou knihu a pravil že jeho aktivní grafika pracuje zrovna tak jako příroda která vytvořila tuto kůru a tuto plíseň a můj muž se rozkřičel a poskakoval směšně a volal Organon Organon druhá příroda! A Vladimír zajásal Ano Ano Organon? Doktore jestli vás naše mladá paní pustí tak udělám na počest té naší procházky matriční desku a pak seriál grafických listů mladá paní pustíte ho? Ale vy ho nepustíte se mnou a nebo pustíte? Povídám pustím když bude hodně tak ho pustím proč bych ho nepustila? A Vladimír opatrně uložil tu přilepenou kůru ze staré hrušky do aktovky a kráčel teď vedle mne a hovořil Víte mladá paní já až se ožením tak se od manželky ani nehnu ani na krok ji nepustím z očí ona mne nikdy nesmí ani v myšlenkách na krok opustit protože kdyby se mi vzdálila v myšlenkách jenom na krok tak od ní uteču a pak se oběsím hodím si mašli a tak se oběsím Řekl mi vážně Vladimír a můj muž šermoval rukama a odháněl ty obrazy o kterých mluvil Vladimír a tam na stráni byly zahrádky a můj muž to bylo zase jeho ukazoval na krsky ovocných stromků a říkal jak se který ten strom jmenuje a jaké ovoce plodí prostrčil ruku skrz brlinky a nabral čerstvou hlínu právě otočenou rýčem a nesl nám jí plnou hrst jako

mleté kafe byla ta hlína a museli jsme si nejen přivonět ale vzít do prstů a mnout ji jako sůl jako bychom zkoušeli kvalitu rezného plátna látku na šaty A Vladimír zase se mému muži odměnil tím že v lesíku do kterého jsme vešli ze severní strany borovic seškrabával pozorně kůru a zase vytáhnul ze své aktovky skicák a potáhl stránku lepidlem z tuby a naškrábal kůru a barevné plísně a pak utrl květinu a pak chytil žluťásku a vlepil jej na tu stránku vedle kvítí a něžně přitisknul stránky a když otevřel ten svůj skicák a nabídnul mým očím to co do něj před chvílí vložil Jů! Zvolala jsem nadšeně a rozevřela jsem ten svůj modrounký hedvábný deštníček a můj muž přiběhl a díval se taky a Vladimír se usmíval a můj muž hovořil ale Vladimírku to jste celej vy! a udělal jste vobraz vobrázek na kterým už není třeba ani kresby a ani lidských tváří a ani nepotřebujete umět kreslit stromy a zurčící potůček ktorej objímá koberec lučních květin už nepotřebujete vyprávět ani žánrovou anekdotu a alegorii a ani mezní situace tohle to co jste teď udělal je jen pokračování jen ten další článek z řetězu vašeho velkého lyrismu a teď Vladimírku je chvíle teď vám to můžu říct Proboha přestaňte už s těma vašema fličkama s těma miniatuurama! Udělejte velkej formát nechte si udělat větší satinýrku! volal můj muž a couval a tloukl se do prsou a já jsem držela rozevřený modrý deštníček i když svítilo slunce a klikatá cestička vedla břízkami a já jsem viděla že Vladimír zatáhl uši jak kousavý kuň a můj muž si toho nevšímal a dál hulákal do Vladimíra aby začal novej život aby zvětšil všechny ty svoje grafiky a tedy i matrice a tedy i tu svoji satinýrku o které jsem si nedovedla udělat představu co to je taková satinýrka ale jedno jsem věděla že Vladimír se s velikou námahou ovládá aby nesrazil mého muže do strže v březovém hájíčku aby mu nevrazil zuby do žaludku Ale můj muž snad shledal že teď a ne nikdy je příznivá chvíle aby vyříkal všechno to co měl ne proti Vladimírovi ale všechno to o čem si můj muž myslel že vytyčí Vladimírovi nějakou novou cestu nějaký nový způsob kterým se

Vladimír dostane sám nad sebe a bude ještě větší jednička než sám ze sebe měl jedničku a mistr už nejen Prahy ale Evropy mistr světa zrovna tak jako tu samou měl můj muž představu o sobě že ještě tak pár let a najednou se roztrhnou nebesa a můj muž hlasem shůry bude označen taky takovou jedničkou jakou teď můj muž věstil Vladimírovi že nic tomu už nebrání než aby začal dělat větší formáty větší formy A já jsem kráčela lesíčkem kterým tam dole probleskovala Praha březovým lesíčkem a pak zase pod mocnými dubisky otáčela jsem modrým deštníčkem a usmívala jsem se a měla jsem dojem že kráčím obrazy impresionistů měla jsem i tu náladu impresionistů měla jsem vidinu sebe samé jak si kráčím sama sobě naproti viděla jsem samu sebe jako součást impresionistického obrazu díky svému modrému deštníčku protože když jsem zašilhala viděla jsem že i můj nosík je modrý a když jsem zatáhla bradu viděla jsem že i moje prsa a ruce držící rukojeť modrého deštníčku i moje prsa a ruce jsou modré a měla jsem dojem že i ti dva ti moji dva chovanci z Bohnic kteří křičeli na sebe že i oba ti dva patří k impresionistickému obrazu který tak jak jsme kráčeli tak jak jsme vystupovali na lesnatý pahorek kráčet s námi tak jako ten můj rozevřený modrý deštníček A usmívala jsem se i když Vladimír teď křičel na mého muže Doktore a vy jste měl zůstat panem výpravčím a dneska byste už byl s těmi vašimi názory přednostou někde na malinké stanici byste byl přednostou a v létě byste nosil bílé kalhoty a listrový kabátek a odpoledne byste chodil hrát kůžely do zahradní restaurace U nádraží a vaše paní by byla paní přednostovou a měli byste děti protože vaše paní by vám určitě povila dvě zdravá pacholátka a vy byste určitě vážil metrák! Křičel Vladimír na mého muže a ten nemohl mluvit vzdulo se mu vole a koulel očima ale já jsem vyšla z lesíčka na louku a tam bylo jezírko a tam se tyčila kupole hvězdárny a tam stál opuštěný poštovní vůz a já jsem vystoupila na stupátko a vyhoupla jsem se na kozlík toho poštovního modrého opuštěného vozu kterým se kdysi rozvážely balí-

ky a milostné dopisy a parte a doporučené zásilky ale teď byl tady na vršku kopce na Ládví vedle hvězdárny a já jsem se posadila a dívala jsem se na ty dva mužské na ty dvě budoucí jedničky na ty dva championy krytých dvorců a byli mi ti dva k smíchu protože i já jsem chtěla být jedničkou i já jsem chodila se učit tančit a i já jsem chtěla být baletkou a když ne primabalerinou tak aspoň tanečnicí jako byla La Jana a teď jsem pokladní v hotelu Paříž a dopadla jsem tak jako asi dopadnou tihle dva mužští kteří dál na sebe křičeli a teď dokonce proti sobě stáli a kouleli očima a pěsti zaťaté těsně u boků už už hrozili že si vyškrábou oči že jeden druhého srazí pěstí a já jsem ale věděla že i kdyby se servali že tihle dva se neopustí že tihle dva se mají rádi že jeden bez druhého nemohou žít že mohou být každý na jednom konci Prahy a přesto si budou myšlenkami blízcí protože oba dva mají utkvělou představu že oba jsou jednička a vlastně teď tam na sebe kvůli těm jedničkám hulákají teď tam na sebe kvůli tomu který z nich bude mistr světa teď tam na sebe křičí a ani si nemohli všimnout toho co jsem uviděla teď já Tam vedle hvězdárny byla skupinka dětí s učitelkou ty děti stály kolem dokola veliké kulaté desky na stojanu tak veliká byla ta deska jak kulatý stůl který jsme měli v jídelně a prstíčky si ty děti ukazovaly na okraj té desky a já jsem sestoupila z poštovního opuštěného vozu a s rozevřeným deštníčkem jsem se přiblížila k té skupině dětí a přes ramena jsem nahlédla na tu desku a zase jsem dneska už po několikráte nevěřila svým očím protože na té desce z kamene tak velikého jako je ohromné mlýnské kolo tam byly rysky opatřené šipkami a tak jak na ohromném orloji jsou hodiny tak tady byla jména evropských měst a číslíce udávající kolik kilometrů leží to které město od středu té kamenné desky a učitelka pomohla dívence a ta vyskočila na tu desku zacláněla si oči a volala... Já vidím já vidím Varšavu! a otočila se a naklonila a když si přečetla z kamene tak zase volala a clonila si dlaní oči a křičela Já vidím já vidím já vidím Berlín a já vidím až do Moskvy! A pak

dívěnka seskočila a místo ní se tam objevil chlapec a zase to co si přečetl z kamene volal a clonil si oči a křičel Já vidím já vidím já vidím Vídeň a já vidím Řím! A můj muž a Vladimír teď došli a přestali se hádat a dívali se na mne a já jsem kladla prstík napříč nabarvených rtů a tak ti dva mužští teď dojeti se dívali na jednoho chlapce a jednu dívěnkú po druhé jak vyskakovaly ty děti na kamennou desku a clonily si oči a volaly do dálky přes všechny státní hranice až tam kam šipka vyrytá do kamenné kulaté desky ukazovala že stovky a tisíce kilometrů tam někde je pro každé to dítě evropské hlavní město které každé dítě vidělo na tu dálku tak skutečně tak opravdicky že z Ládví vidělo až tam A když se děcka vystřídala v tom vidění učitelka jim bradou dala znamení a sama vykročila cestičkou svažující se dolů tam někam do Ďáblic zatímco Praha se třpytila v pozadí jako chvějící se impresionistická kulisa A Vladimír a můj muž prstoma ohmatávali tu kamennou desku na vrcholku Ládví a předcítali si jména měst a vyryté vzdálenosti v kilometrech a já jsem vyskočila i s rozevřeným modrým deštníčkem a postavila jsem se doprostředka desky a vztyčenou rukou a deštníčkem jsem ukazovala směrem na Vídeň a volala jsem Já vidím já vidím já vidím jak po Mariahilferstrasse kráčí moje tetička Pišinka a jde do Café Deml a já vidím a já vidím! otočila jsem se napřáhla jsem deštníček směrem na Heidelberg a volala jsem Já vidím! Tam ve Schwetzingen kráčí moje maminka s psíčkem jde do Šlogarten na procházku a já vidím tam je i moje sestřička Wutzí vrací se z nákupu a teď to vidím! Moje tři neterě vybíhají z domečku na Siecherstrasse číslo dvě a derou se do nákupních tašek a vytahují pamlsky! A seskočila jsem a modrý otevřený deštníček mne zpomalil než jsem zabodla kramflíčky mých červených botiček do trávy a Vladimír odložil aktovečku a odbočkou se vznesl na kamennou desku a clonil si oči a volal Já vidím já vidím! Tam je Varšava tam vidím Křivé Kolo a ředitele pana Boguše který uspořádal moji první slavnou výstavu! A já vidím já vidím až přes

moře já vidím pana Davise v Miami který udělal moji druhou výstavu v Americe! Já vidím já vidím teď Paříž vidím tam pana Mathieu vidím jak útočí štětcem na ty svoje gigantická plátna tak jako já na malinké duralové desky svojí aktivní grafikou! Já vás zdravím pane Mathieu! Jste jednička v Paříži tak jako já jsem jedničkou tady v Praze slyšíte mne pane Mathieu! A vidím tam v Paříži i pana Seufaera ten který o mně v Paříži napsal že abstraktní lyrická grafika je můj vynález moje aktivní grafika můj explosionalismus! A já vidím i tam do Ameriky kde Jackson Pollock tyčí ty svoje katedrály hrůzy ty svoje obrazy litím barev action painting! Já vás zdravím pane Pollocku až z Prahy Na celém světě jsou už jen dvě jedničky Vy pane Pollocku a já dvě ohniska té samé elipsy... A Vladimír seskočil a díval se vítězně na mého muže a můj muž zjasněl a podíval se na mne a já jsem viděla že můj muž má krásné teď oči oči dítěte které doplakalo a nevyskočil na desku ale nejdřív vlezl na ni kolenem musel se opírat oběma rukama Vladimír se díval na mne a zasmál se a potřásl hlavou že jsem si vzala muže který už tak trochu chátará ale můj muž se teď narovnal a postavil se do středu ukazatele směrů a vzdáleností světových měst a zaclonil si oči a volal ale ne tím směrem ke kterému se natočil ale volal dolů do vzhlížející tváře Vladimíra Já vidím já Vladimírku vidím to co jsem se dozvěděl že Jackson Pollock už na světě není že Jackson Pollock v Baru Cedar číslo pět si dal naposledy svoji skleničku whisky když jí vypil jistě za celý svůj krátký život několik cisteren když dokouřil tu svoji poslední pel melku tak sedl do tý svý fordovky a napálil ji tam někde do zdi a zabil se Vladimírku pozor! ve věku čtyřiceti čtyř let a nepomohla mu ani ta jeho manželka Lee Krasnerová ani to že namaloval litím barev tu svoji energy made visible ani ten jeho věrný psíček Vladimírku pan Jackson Pollock je mrtev... Můj muž podřepl a tak podrážkami ve středu desky hovořil z očí do očí Vladimíra který se přestal smát a jeho úsměv mu zamrzl ve tváři a já jsem stáhla a zavřela deštníček a dí-

vala jsem se na ty dva mužské a lehce mne zamrazilo a můj muž řekl Já vidím já vidím tam v Paříži taky už mrtvého Antonina Artauda vidím jeho větu kterou si napsal a Vladimírku pozor ta věta je i pro vás... Jednou se budeme muset zodpovídat i za svoji předčasnou smrt...

Byl první máj byl lásky čas já a můj muž jsme se oblékli do svátečního nikdy jsem nebyla se podívat na průvod prvního máje nikdy mi nepřišlo na mysl abych se šla podívat můj muž také nikdy nebyl se dívat na ten první máj naopak můj muž jak mi říkala maminka můj muž na prvního máje tam v Nymburce dopoledne vyvážel močůvku senkrovnu a tak jej neměli v tom Nymburce rádi a aby ne říkala maminka protože tak můj muž si tenkrát psal tou močůvkou kádrový posudek Ale dneska byl slavnostně naladěný a těšil se na ten průvod jako malý a tak jsme vyšli z toho našeho domu na Hrázi a můj muž mne vzal za loket a hučel do mne Hele holčičko odříkanýho největší krajíc vždyť i z tebe může bejt spisovatelka tak hele já ti můžu říct jenom to čemu věřím já tak hele holčičko na počátku všeho je obdiv a jak začneš něčemu se divit tak tak nějak strneš tak nějak jseš hrozně pasivní ale to nic to je jen pokora plná ale jiskřivýho očekávání je to takovej stav před zvěstováním a máš otevřený oči a máš otevřenou duši a najednou ta tvoje pasivita přeskočí v opak a ty to všechno nejen chceš ale musíš zaznamenat a spisovatel je ten kdo začne opisovat to co uviděl to co se rozsvítlo a není to nic jinýho než ohromná radost z něčeho že něco je mimo tebe... Breptal můj muž a já jsem byla ráda že mne nepředbíhá tak jako jindy že konečně jde vedle mne jako chodí slušný muž že dokonce se mne drží snad poprvé co jsme svoji že se mne drží za ruku a tak jsme kráčeli hlavní třídou a poletoval sních a můj muž mi hučel do ucha A hlavně holčičko musíš si umět klást pitomý otázky... Hele jak pak to ještě dlouho bude trvat než se kvasnou rourkou překlóktáš tak že z tebe zůstane jen čistý ví-

nečko Musíš se umět vyptávat sebe sama Hele holčičko jak myslíš to bude dlouho trvat než tak jak kráčíš dopředu se navrátíš tam odkud jsi vyšla? Aha! Jak ještě to bude trvat než pojedíš si sama sobě v protisměru a tvoje budoucnost se stane minulostí? Když návratem a ssutím všech věcí a všech živých tvorů se vrátíš v krásný nebytí? Kde není začátek a ani konec, kde splývá tečna s tětivou kdy rovnoběžky plynou těsně vedle sebe kde oheň voda vzduch a slunce jedno jsou Kde je konečná stanice všech podzemních říček Kde všechno muselo vystoupit Kde všechno dosáhlo vrcholu prázdnoty? Ptal se spíš než mne ptal se sám sebe můj muž a na Palmovce foukal vítr a sníh kose bil a byl tady průvan a z Vysočan kráčely průvody s prapory a pak pionýři se třásli jako daklové a pak lidové milice které i teď mi naháněly hrůzu a pak hudby a kráčely portréty státníků a politiků a mrtvých i živých a vítr foukal z Karlína a od nádraží a přes zeď židovského hřbitova a rval se s nosiči transparentů a celý ten průvod tady na Palmovce byl jako by docela opilý cik cak se míhaly standarty a žerdě praporů ale průvody zvolna kráčely dál takové opilé procesí to byl tenhle prvo-májový průvod a jedna dechovka dohrávala až někde u Štrasburku a druhá se blížila od Balabenky a lidé stáli na chodnících a dívali se na ten průvod snad každý tam hledal nějakého svého známého ale vítr foukal a padal sníh teď se rozsypal a můj muž mne držel za loket a vykláněl se a mhouřil oči aby viděl na čela blížících se fabrik a fabriček vynořujících se ze sněhové metelice tam od Merkurů a mnul si ruce a přikývnutím se zdravil s lidmi na chodníku všichni byli z těch jeho hospod a bufáčků taky se přišli jen podívat neměli odvahu kráčet v průvodu až do centra Prahy a tak stáli na Palmovce a mávali na průvod Někteří když je mýjela státní vlajka a partajní vlajky a portréty tak smekli čepici a klobouky A tu a tam prudký vítr odnesl klobouk a od nádraží přiletovaly kelímky od piva a ubrousky z papíru a vítr přinášel hořčící umazané dekle od párků které se prodávaly ve stáncích jichž mrskející plachty vy-

dávaly rány jakoby bičem A pak můj muž radostně zakřičel Už jde! A zatímco jeden průvod mizel a zasouval se do metelice u železářství u Mrklasů teď přicházel největší průvod a v jeho čele kráčel se státní vlajkou Vladimír a kráčel tak jako by nebyl vítr kráčel tak pyšně a vznešeně do popruhu měl zapuštěnou žerd' velikého praporu který se mrskal a casnoval jako dítě stížené řeznickým psotníčkem ale Vladimír jej držel pevně a můj muž se díval bystře na Vladimíra a ono bylo se na co dívat protože Vladimír si to vykračoval byl prostovlasý a měl přistřižené vlasy tak že i v tom průvanu mu ty vlasy a lokny jen pérovaly a měl ten svůj roláček a modrý kabátek a kráčel jako nějaký reprezentant a všichni na chodníku u Palmovky si Vladimíra všimnuli museli si jej povšimnout tak si to vykračoval v rytmu hudby která se blížila s ním a zatímco standarty a portréty se zakláněly nebo zase předkláněly tak jak vítr zesílil a nebo na chvílku rytmicky přestal tak státníci na standartách se předkláněli tak jako by klopýtli a padali na ruce a nebo zase se zakláněli jako by kloktali Ale jediný Vladimír kráčel tak jako by nepadal sníh a jako by nevál ten vítr prolamoval rytmicky v kolenou ty svoje šedivé kalhoty s pukama a teď si všimnul i mne a mého muže a očima nám pokynul a vykračoval si dál a věděl že se na něj díváme a kráčel teď i pro nás a snažil se aby vypadal ještě důstojněji než byl před tím než nás zahlédl Vlastně byl ten prvomájový průvod průvodem Vladimíra průvodem na který se připravoval možná i ten průvod nacvičoval tam někde u Vinohradských hřbitovů tam jak říkal můj muž Vladimír za noci chodil ke hřbitovní zdi a zpíval a nebo hrál na housle nebožtíkům Můj muž mi řekl Ale holčičko to je ten průvod teprve v Libni a víš co to pro Vladimíra bude až on povede dělníky z Čékádě po Poříčí a potom až ponese vlajku Václavákem a nakonec půjde takhle pod čestnou tribunu Já se to bojím domyslet říkal mi můj muž a Vladimírova postava teď sestupovala s kopečku u Mrklasů a pořád převyšovala o celou hlavu všechny záda vzdalujícího se průvodu hla-

va která probleskovala kučerymi skrz kymácející se standarty jichž portréty obráceny čelem vpřed byly nesený neustále směrem do centra Prahy Byla jsi svědkem mimořádné události řekl mi můj muž vážně Z tohoto průvodu bude Vladimír žít celýho půl roku ale hele holčičko ta pasivita a to naslouchání a obdiv před psaním to není všechno Hele holčičko až pak začneš psát tak nejvíce dávej pozor až najednou ti to psaní začne dávat něco docela jinačího něco na co jsi nikdy nemyslela a co teď tady teče to je ten pravej alkohol to co se dovídáš na sebe a nikdy jsi na to nemyslela a teď je to tady něco jen tvýho něco co je jen tvoje je to asi tak jako když ve fabrice najednou stroj začne dělat zmetky to ano ve fabrice se to musí ihned zastavit protože to jsou zmetky ale při psaní právě tyhle zmetky to je to pravý takže to pravý psaní je vyčkávání na tyhle chvíle kdy začneš psát ty zmetky... to je ten burčák na který čekají celý rodiny vinařů až víno vlastně vylisovaný hrozny samy od sebe se vzbouřejí a začnou kvasit a začnou zvyšovat teplotu a začne se ta šťáva se kazit a začne dělat takový zmetek v barvě bílého kafe to pak celý ty rodiny vinařů chlastají ten burčák kterej je jako penicilín je tam všechno co léčí a to co léčí je vlastně organizovanej zmetek jako ten penicilín je plíseň Hele tak to je to pravý podobenství burčáku s psaním A hele holčičko tam na Moravě jak každý vinný sklepěček má mansardičku a v ní je pokojíček ten čas burčáku přijížděli Židé z Vídně a tady celý týden pili ten burčák nic jinýho než burčák a tak se vyčistili a protože Židé trpěli na játra a ledviny tak ten burčák je dal dohromady tak že zase ve Vídni mohli si dávat husy a šoulet a husí játra a dávat si po šábesu zase a tak do mouly až se zase už těšili na příští burčák a vinařskou kúru tam v mansardním pokojíčku nad moravským sklepěčkem Řekl můj muž ale já jsem kráčela vedle něj a myslela jsem pořád na Vladimíra lekal mne tím způsobem jak nesl tu vlajku v průvodu jak si nevšímal a nevnímal počasí ten vítr a sníh ale jak kráčel jakoby ve snách kráčel ne jako by vedl prvomájový průvod ale jako Kris-

tus v čele všech vzkříšených jurodivých a pomatených Tak nějak Vladimír vypadal jediný z toho celého průvodu jako by byl jedině on zasvěcený jako by on byl on ten prvorozený Syn všech těch dávno mrtvých Otců komunismu Viděla jsem že Vladimír je pyšný na to že s praporem reprezentuje svoji fabriku dokonce je poctěn tím praporem je na vrcholku svého štěstí že právě jej si vybrala fabrika aby on ji vedl do centra Prahy před slavnostní tribunu Hrozně se mi chtělo nějak se dostat tam dolů na Václavské náměstí tam k té tribuně zdali i tam by si to vykračoval zdali pak i tam by dělal ten nepřítomný obličej zasvěceného protože Vladimír se mi tu chvíli na Palmovce objevil jako ten pravý ideální komunista ten který chodí rád do práce a rád pracuje a dělá to svoje umění jako jeden z ostatních a nic za to nechce a je prostý a je skromný a při tom pyšný na to co je čím je poctěný že je dělník a při tom i umělec který ale nepotřebuje ani ate-liér a nic víc než aby večer jak říká můj muž aby večer měl pár cigaret a šedesát halířů na tramvaj aby se dostal na Žižkov domů Vlastně ten Vladimír proto jen pozval mého muže a mne na Palmovku na první máj abychom tam na vlastní oči uviděli na které straně Vladimír stojí kde je s kým sympatizuje a kdo je pro Vladimíra víc než je můj muž a než jsem i já Proto ten jeho chladný a při tom vítězný obličej proto ty jeho oči Vždyť vlastně tak jak se díval na mého muže tak vlastně Vladimír očima mi řekl že můj muž patří do společnosti která už odešla nebo která musí odejít A můj muž kráčel vedle mne a já jsem viděla že ty samé myšlenky má i on když se na mne podíval tak se usmál a pokrčil rameny a zvedl prst a řekl s důrazem Já jsem maloměšťan vždycky maloměšťan Nikdy ne maloměšťák... a otevřel dveře a mocným pohybem ruky odhrnul červený záves a pozval mne na skleničku k Ženíškům a já jsem se posadila a rozhlížela lokálem ve kterém jsem ještě nebyla a můj muž si objednal pivo a pro mne grog a šeptal mi Tak tohle je lokál kam chodili vysoký hodnostáři církve a pan starosta a jeho radní a jejich dámy Toto byl

podníček jen pro libeňskou high snobiety a teď jako všechno se to vobrátilo Teď je z toho knajpa která se otevírá už ráno v šest a sem chodějí ti kteří jak po ránu nevypijou decana rumu tak se jim klepou ruce v práci... Kdepak se votevřít v šest ráno? Zeptal se sám sebe můj muž a hnětl si čelo a vzpomínal Tak to je u Linhartů a potom u Krále železnic a potom u Kalendů ale ne tam u Akademie ale naproti přístavu na Nábřeží a potom na Kovárně a pak v Podolí jak se to jen jmenuje? mučil se můj muž hnětl si čelo a řekl... No a hned vedle je řeznictví... áno U pivovaru a samozřejmě U mariánského obrazu naproti Masaryčce a U Pasovských z druhé strany tam na Havlíčkově náměstí Ale já mám nejraději bufáček La Paloma Tam chodějí... Já vím přerušila jsem svého muže To už jsem slyšela Bufáček La Paloma tam kam chodějí píchat vojáci... řekla jsem a kámen mi spadl od srdce a já jsem se zasmála a smála jsem se až se na mne všichni hosté high snobiety u Ženíšků dívali a kdo si zvenčí teď otevřel dveře a pak jeho ruka dlouho odhrnovala červený závěs ale odhrnout nemohla a nemohla a tak to vzdala a kdo si z ulice zabouchl hroznou ranou ty zasklené dveře před kterými visel ten červený sametový lidskýma rukama uhmataný závěs... Tkala jsem obrazy podle předlohy jen proto že můj muž byl z těch mých tkaných obrazů celý na trní Ale já jsem nejraději pletla a sestavovala tyhle obrazy z barevných nití a podle předlohy když přicházeli jeho přátelé všechny ty budoucí jedničky které se dívaly na moji práci s velkým odporem a na mého muže se dívali ti jeho přátelé se soucitem... A já jsem jim nastavovala ty moje nedokončené obrazy a prosila o radu prosila jsem je aby mi pomohli vybrat barevné nitě barevné bavlnky... ale ti budoucí championi světa krčili rameny a odsedali si ode mne a dál se bavili o umění které teďky otrásá Novým Jorkem a Paříží... hovořili o abstraktním expresionismu a o art brut a o lyrické abstrakci a o Camusovi a Sartrovi a o beatnících a o Sandburgovi a o Ferlinghettim a o Kerouakovi a o tom že starý Ezra Pound má pořád šťávu... A já jsem

naslouchala a dál jsem vybírala barevné bavlnky abych tkala podle předlohy Hradčany... a přátelé mého muže chodili mi za zády a já jsem s předstíranou zálibou a soustředěním odtahovala od sebe napjatý rám strukturou plátna s již vpletenými modrými konturami Hradčan... a přátelé křičeli kolem mne A co Picasso? A co Salvador Dalí? A co Rauschenberg a co Allan Caprow? A já jsem vybírala barevné bavlnky a přikládala jsem je pro srovnání k barevné předloze a pak je navlíkala do ženglí a jehel s velikým ouškem a zvolna ale jistě narůstal obraz a já jsem se naučila pracovat na obraze ze stran do středu a bavilo mne když obraz vznikl na přeskáčku a to bylo krásné pro mne když barevný obraz ještě nedával smysl... a můj muž dál vedl se svými přáteli ty svoje duchaplné hovory které si vyčetli z monografií a můj muž si myslel že mne pokoří že mne poníží když mi bral ten můj obraz a ukazoval jej teatrálně svým jedničkám a ti championi chodili kolem mého obrazu a ani si nevšimli že já jimi pohrdám a tak se bavili na můj účet a radili že bych ten obraz měla rozstříhat a udělat z něj koláž že bych měla do toho obrazu připevnit na háčky rozšlápnutý budík vygrošovat ten ještě nehotový obraz ciferníčky z kapesních hodinek... A já jsem přinesla a ukázala jim ještě už hotový obraz Lüneburská vřesoviště a všichni si zacpávali uši a kladli dlaně na oči a dupali a všichni hráli velký tyátr jak je z toho obrazu bolí duše a jeden po druhém skočí z okna za předpokladu že bychom bydleli ve třetím patře... A já jsem třepala hlavou a tukaním do spánků jsem si rovnala oči abych líp viděla na ty kašpary a tak jsem těmi svými háčkovanými obrazy přátelům mého muže odplácela to že mi nikdy nepustili ke slovu dokonce můj muž když jsem chtěla něco říct k té debatě kterou vedli tak nade mnou mávl rukou a všichni mi ustríhli hned těch mých pár slov které jsem s koktáním řekla a hned mi zařáli típec protože mne nepovažovali za hodnou abych byla s to se účastnit těch jejich debat ve kterých vlastně taky jeden neposlouchal co říká ten druhý a čekali jen na tu svoji

chvíli aby do hovoru vmísili jen a jen ten svůj názor obhájili ten svůj mindrák... a já jsem sebe samu viděla že vlastně nejsem na tom hůř než všichni ti naši hosté a tak jsem stavěla ten svůj rozdělaný obraz mezi okna tam na ležatá zrcadla do kterých padaly větvičky voděnky a zrcadlily se ještě jednou dívala jsem se na ten svůj artefakt ze stulených pěstí do kukátka a odstupovala jsem a zakládala jsem si ruce a byla jsem sama se sebou spokojená protože jediné já jsem něco skutečného dělala kdežto ti mí přátelé mého muže jen a jen si vytahovali tričko jak jednou přijde ten jejich čas a ze všech se stanou jedničky... Jindy jsem do této společnosti přinášela Zlatou Prahu kterou mi nosil můj muž ze Sběrných surovin tam ze Spálené ulice a listovala jsem si v těch ilustracích a tu a tam abych zvýšila ten zmatek rozevřela jsem tu knihu a nabízela ji očím těch přátel jako bych otevřela misál ale i můj muž se na mne podíval jako bych tady nebyla jako bych byla průzračná. Ale já jsem se nedala a rozložila jsem Zlatou Prahu na stůl a zvýšeným hlasem jsem předčítala báseň Bohdana Kaminského... A všichni nevěřili svým očím a nevěřili svým uším a naslouchali mně chvilku a dva vyběhli a oba současně vletěli na otevřený záchod na dvore a předstírali že současně zvrací... a ti ostatní kondolovali mému muži a já jsem dočetla báseň Bohdana Kaminského... Když jsem poslala své mamince do Německa fotografie z mé svatby tak mi maminka žertem odepsala... že je ráda že jsem si vzala Rusáčka že podle fotografie můj muž musí pocházet někde až od Uralu podle vysedlých lícních kostí... a měla pravdu protože můj muž sám o sobě a svých předcích říkal že všichni mají vysedlé lícní kosti že ti Moraváci ostatně polovičkou jsou rasou která je pojebaná Avarama a Tatarama a Maďarama... Všimla jsem si že i Milada sestřenice mého muže měla vysedlé lícní kosti a šikmou tvář padající šikmo a kose k bradě Milada častokrát brala veliké album listovala v něm jak v mešní knize a prstem mi ukazovala nejen svoje rodiče ale i jejich sourozence celé skupiny venkov-

ských tváří s přísným pohledem starého Rakouska skupiny ve kterých se nevyznal ani můj muž který mi říkal že ty svoje příbuzné poznává jen podle těch vysedlých lícních kostí a protože těch jeho prastrýců a pratet byla jistě stovka tak můj muž se vzdal toho aby mi řekl jak se kdo jmenoval a jaký měl osud Jedině Milada mi vykládala jména ale ani já jsem nedovedla nakonec spojit tváře se jmény Jen jedno vím že všichni na těch fotografiích se tvářili slavnostně jako královny a králové Na všech těch tvářích bylo vidět že ten život za starého Rakouska nebyl ale vůbec tak jednoduchý na všech těch postavách byla vidět jen a jen práce a jen a jen sepnuté udřené ruce a všichni ti mužští byli předčasně zestárlí a všichni měli jakoby cink na oku tak nějak měli posunuté jedno oko jako by se dívali někam do nekonečna tak se ti mužští dívali jako by zahlídlí věčnost a zrovna tak i ty ženské tím snad že v prstech křečovitě držely modlitební knížky tak jako by těm ženám do duše a do očí přetekl ten katolický zpěvník s mariánskými zpěvy I můj muž když jsme sedávali tam v Nymburce a venku přšelo a nebo pod dojmem chvil přinášel skoro to samé album jako měla Milada s červenými plyšovanými deskami a zlatou přaskou A maminka se snažila tak jako Milada spojit jména těch svých tet a strýců a té své rodiny včetně svých rodičů avšak tak jak listovala jak obracela stránky tak mizela nejen ta jména ale i ty tváře tak lidé se tenkrát podobali jeden druhému... A můj muž jak říkal se snažil aby spojil tyhle obličeje a postavy se jmény snažil se už od svých desíti let proto tak rád listoval v tomto albu které bylo u babičky mezi okny na stolku... A když babička umřela v pivovaře když nad pivovarem se vyklonila z nebes Panna Maria a za ruku babičku vytáhla do nebe jak říkal můj muž... tak stokrát listoval v tomhle albu a pamatoval si jen tvář babičky a děda a pak několik Miladiných příbuzných... Vím jen že pro mého muže byl ten starý svět něco z čeho měl hrůzu říkal že stačí domyslet jen jeden z těch pohledů těch mužských ze starého Rakouska a musel by skočit z okna nebo

pod vlak protože tenkrát život měl řád a měl svoje utrpení ale i svoje radosti a smysl Ukazoval do alba a vykládal mi Miladin otec byl přední dělník v přádelně zrovna tak jako její matka zrovna tak jako mého muže babička a děd obyčejní lidé kteří chodili do práce ale když byly první husičky v Brně tak vždycky si jednu upekli v neděli první husičku dělníci v židovských přádelnách kteří si někdy nadělávali sobotu tím že v pátek v přádelně byli přes noc pracovali tuplovky aby v sobotu mohli se rozjet někteří domů ty mí vzdálení příbuzní na venkov ke svým sestrám bratrům Tady u Milady jsme si převyprávěli týdenní jídelníček těchhle lidí jak vždycky proti uženému musela být okurka proti čočce a hrachu taky okurka v pátek vždycky buchty a kmínová polívka s kapáním v neděli proti vepřové muselo být zelí proti kapustě vařené hovězí večere chleba s máslem a tvarůžky olomoucké tvarůžky džbán piva chleba s rozhudou vuřty s cibulí žluté hovězí polévky z půlki-la masa polévky jaké už dneska se neudělají protože není takové maso jako bývalo tenkrát zrovna tak jako už nikdy nebudeme jíst vařené hovězí žebro které by naskočilo a lůj aby byl zrnitý a žlutý jako tenkrát zrovna tak jako dnes když se peče vepřová pečeně tak není ji cítit po celém domě oknem až na ulici... Můj muž si rád vzpomínal a aby ne na strýce Hudce který byl vynikající dělník ve Zbrojovce ale měl rád kamarády a v sobotu býval s nimi v hostinci nemohl s nimi nebýt protože měl rád přátele a pil rád pivo a rád měl zpěv celou sobotu až do neděle ráno pili to pivo a vedli řeči můj muž se tak nějak s tímto Hudcem ztotožňoval vzpomínal rád a rád vykládal každý měsíc to samé pořád se nemohl dobrat toho obrazu kterak s babičkou a její sestrou jak nastrojené s modlitebními knížkami se vydaly po dešti do kostela tam v Ořehovičkách a když se blížily s ostatními ke kostelu tak z hostince vyšli přátelé s panem Hudcem opilý a rozjařený který ale když uviděl svoji ženu v těch šatech které se podobaly husarskému munduru kabátec těsně k tělu hedvábný šátek uvázaný pod bradou